

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei.

Succesorul dela Casa-Albă

Calvin Coolidge noul președinte al Statelor-Unite.

Celor cari citesc cu drag

Știu că sunt mulți tineri cari citesc mult și cu drag, chiar astăzi când lumea pare închinată plăcerilor, cărora le aduce zilnic jertfe și libațiunii.

Acelor tineri vrednici le dau sfatul să citească pe alegere și sub control, spre a se feri de cărțile ce n'aduc nici un folos atunci când nu sunt primejdioase.

Există o artă a cititului, pe care Faguet o lămurește admirabil tinerimii, dându-i mijloacele și posibilitățile selecțiunii.

Printre cărțile frumoase, ce le-am citit eu în anii mei tineri, sunt unele pe care nu le pot uita. Astfel sunt: „Ruinile” lui Volney, învățăturile lui Ossip-Laurié, — descrierile sugestive ale lui Maeterlinck, și altele încă.

Dar mai de dorit dintre toate e cercetarea istoriei neamurilor, care s'au perindat pe fața pământului. În această privință. — Foustel de Coulanges e un evocator, care din ruinele trecutului desgroapă cetățile și vremelnica glorie de odinioară.

O carte bine îndrumătoare este însă aceea a lui Volney: „Ruinile” — apărută pe timpul marelui revoluționar francez... Citind pe Volney, înțele-

gi asemănarea profundă dintre străvechile vremuri și vremea lui, înrudea ciudată dintre acele zile și zilele noastre.

Autorul catchismului cetățeanului francez pune multă erudiție și un profund umanitarism în înfățișarea societății sub lumina trecutului, din care simți cum se desprind de lumină nos perspectivele viitorului.

De-acolo înveți greșelile oamenilor mari, păcatele societăților vechi, care sunt și ale noastre, și par că te doare că omenirea de când se știe ea pe lume n'a învățat mai nimic — în domeniul moral și sufletesc.

Dar o carte de aceeași amploare este și aceea care cuprinde cele cinci cărți de învățături înalte ale lui Confucius.

Mare păcat că aceste comori nu apar și în traduceri românești, ca să poată fi citite și de către neștutorii de limbă străină.

Cât n'ar câștiga tinerii astăzi citind, de-o pildă, pe Roman Holland, pe Anatole France și pe Rabindranath Tagore.

L. I.

FRICA

Novelă de Guy de Maupassant

— Urmare și sfârșit —

Să vă spun însă a doua mea emoție.

E un fapt recent, după cum v'am spus adănciori. Era în iarna trecută într'o pădure din Nord-Estul Franței. Cerul era atât de întunecat în cât noaptea sosi cu două ore mai de vreme. Aveam drept călăuză pe un țăran, mergea alături de mine, pe o potecă, sub o adevărată boltă de brazi, din care vântul deslănțuit scotea urlete fioroase.

Trebuia să luăm masa și să dormim la un pădurar a cărui casă nu mai era departe de locul unde ne aflam. Mă duceam acolo să vânez.

Călăuză mea își înălța uneori privirile și îngâna: Urâtă vreme. Apoi, îmi vorbi de oamenii la cari ne duceam. Tatăl omorâse pe un contrabandist, cu doi ani mai înainte și de atunci părea posomorât, urmărit parcă de o amintire. Ambii lui fii, însurați locuiau la el.

Întunecul era de nepătruns; nu puteam distinge nimic în jurul meu, și tot frunzișul copacilor umplea noaptea cu un foșnet neîncetat.

În cele din urmă am zărit o lumină și în curând tovarășul meu bătu în ușa unei colibe. Un strigăt ascuțit de femeie ne-a răspuns. Apoi, o voce de băiat, o voce înăbușită întrebă: Cine-i acolo?

Călăuză mea își zise numele și am intrat.

Aci, domnilor, am văzut un tablou pe care nu-l coi putea uita niciodată.

Un bătrân cu părul alb, cu privirile înspăimântate, cu o pușcă de vânătoare încercată în mână ne aștepta în picioare în mijlocul bucătăriei, în vreme ce doi tineri voinici și înalți, înarmați cu topoare păzeau la ușă. În același timp am mai văzut într'un ungher întunecos, două femei îngenuchiate.

Ne-am explicat. Bătrânul își rezema arma de perete și porunci să mi se pregătească oadia; apoi fiind că femeile nu se mișcau, el îmi zise brusc:

— Vezi domnule, am omorât un om — și azi se împlinesc exact doi ani de la moartea lui. Anul trecut pe vremea asta mortul a venit să mă cheme. Il aștept și astăzi.

Le-am povestit fel de fel de întâmplări și am reușit în cele din urmă să-i liniștesc pe toți.

Lângă vatră un câine bătrân, pe jumătate orb și mustăcios, cu o figură aproape omenească dormea cu botul ghemuit între labe. Cu toate sforțările mele simțeam însă că o spaimă profundă stăpânea pe toți cei de față și că ori de câte ori încetam să povestesc toate urechile ascultau în depărtare. Plictisit de frica asta stupidă m'am ridicat de pe scaun ca să mă duc să mă culc; dar în clipa aceea bătrânul pădurar sări brusc de pe scaun îngânând cu o voce înebunită de groază: „Uite-l! Il aud!” Ambele femei îngenunchiară din nou, ascunzându-și fețele și băieții își reluară topoarele. Am încercat să-i liniștesc

dar n'am izbutit. Și de-odată câinele trezit, scoase unul din acele sunete lugubre care înfioară noaptea pe câmp pe călătorii ratăciți.

Toate privirile erau ațintite spre el. Pădurarul palid îngâna: „Il miroase! Il miroase! Era acolo când l'am ucis!”. Femeile îngrozite începură și ele să urle la rândul lor.

Și fără voie un fior de groază în străbătu spinarea. Apariția asta a adevăratului în locul acesta pustiu, în mijlocul unor oameni zăpăciți, la ora asta târzie din noapte, era un spectacol cu adevărat îngrozitor.

În răstimpul acesta câinele continua să urle. — urla de parcă l'ar înspăimântat cine știe ce vedenie oribilă. Și frica întră în mine.

Cu toții am rămas nemișcați, ca' așteptarea unui grav eveniment. Și câinele începu să se învârtască de odată în jurul odăii, mirosind zidurile și gemând într'una.

Atunci țăranul care mă aduse, s'aruncă asupra lui, înebunit de spaimă și deschizând ușa ce dădea în curte, zvârli afară animalul care tăcuse pe dată.

De-a nouă am rămas cufundați într' tăcere și mai înspăimântătoare. Pe tot câteva clipe însă am tresărit cu toții; ni se părea că o ființă alunecă pe perețele de afară și de-odată o mână care șovăia încercă să deschidă ușa.

Am încrămențit căci în spatele fereselor trei apăru pe neașteptate un cap alb cu ochii luminoși. Un sunet vag eş din gura acestei apariții, un fel de mormur plângător.

Un zgomot formidabil izbucni atunci în bucătărie. Bătrânul pădurar trăsese cu arma și imediat băieții se repeziră afară. La zgomotul detanării, am simțit o frică atât de groasă în cât eram cât p'aci să leșin. Am rămas sub impresia asta a groazei până în faptul dimineții.

A doua zi la plecare am văzut trântit lângă ușă, la picioarele zidului, ca devrul câinelui, al cărui cap era sfărâmat de un glonte.

Traducere de Const. A. I. Ghica

VISULUI

Via frumoasă, vis de iubire...
Ce pătrunzi sufletul meu,
In mătreața-ți strălucire
Te cobori, ești ca un zeu!

Aducându-mi dor de stete,
Dor de norii străvenii...
De câmpii cu floricele,
Dor! de nopțile târzii!

Jenica Bordeanu

F E M E E I

Cuprins de admirare mută, în ore de evlavie
Te înălșasem peste oameni și idol sfânt eu te-am ur
Și mândru de descoperire mă închinam în taină ție
Convins că din întreaga fire am prins curatul înțele.

'Mi-erai coană: îndurare spre tine mi alungam privirea
În orele de bucurie spre tine iarăși mă'ndreptam;
Tu mi-erai totul — aveam credința că'n sufletu-ți purtai iubirea
Așa de sfântă și curată precum de ani întregi visam.

Dar mă'nșelam atât de amarnic, femeie fără de simțire!
Când eu te căutam spre ceruri tu coborai atât de jos!
Azi mi se năruie credința și'n cruda mea desamăgire
Trezindu-mă din rătăcire îmi plâng pierdutul vis frumos.

Dimitrie Dimitriu

PROSCRISUL FLORENTIN

Citind din nou Divina Comedie, m'am gândit că și nenorocirea servește la ceva. Gigantica figură a celui mai mare cântăreț mondial, al cărui nume să pomenește cu cea mai deosebită admirație, acum la al VI-lea centenar, n'ar fi strălucit d'atâtea raze în lumea întreagă, dacă din opera monumentală a lui Dante, nu ieșeau două lucruri: Cunoașterea profundă a sufletului omenesc și iubirea ideală a tot ceea ce este înalt și măreț. Afară de aceasta, cântărețul Florentin, când a ajuns să aibă pe mâni dregătoriile țării i-a înfierat pe toți așa cum meritau, lucru pe care ne putându-l suferi cei din jurul său, l'au pogrăbit și Papa Bonifacio al VIII-lea l'a exilat spre a scăpa de el.

Sărmanul proscris din Florența, pentru mintea lui cea mare, pentru caracterul lui cel neșovăitor, pentru iubirea lui cea divină, pentru Beatrice, câte chimuri, câte a mai îndurat!...

Născut dintr-o familie Guelfă la 1265 Dante pierdu de timpuriu pe tatăl său și pe mama Bella: iar Durante și prin abreviațiune, Dante, a rămas de mic sihastru și strein.

Brunetto Latini, cunoscut prin cele două opere ale sale: Tesoro e Tesoretto, fu cel din întâi profesor al poetului; acesta de timpuriu îl iniția în studiul literelor și al filosofiei pe cari le studiază cu mare ardoare. De la prietenii săi Guido Cavalcanti, celebrul miniaturist Oderici du Gubio, Giotto, pictor și sculptor și dela Casella, care îi puse pe note mai multe cântece, învăță poetul a cunoaște și a prețui artele frumoase. Nu mai puțin ca acestea, îl atrăgeau științele, de aceia vizita Universitățile din Padova, Bologna, Cremona, apoi merse la Paris, unde învăță Teologia.

Această știință să vede că l-a pasionat mult, căci el a intrat în ordinul Fraților minori, ordin pe care l-a părăsit mai târziu, spre a să căsători cu Gemma din vechea familie Donati, cu care nu fu fericit și dela care avu

șase copii, cinci băieți și o fată pe care o numi Beatrice, în amintirea mării sale pasiuni, avută la vârsta de 9 ani pentru fiica lui Falco Portinari, anume Beatrice care era cu un an mai mică decât dânsul. Cine putea gândi că această copilă va inspira așa de adânc sufletul lui Dante? Această angelică făptură, a fost nu numai iubită, dar divinizată, în partea III-a a Divinei Comedii. Ea fu ca un mediu iscusit, între cer și pământ mediu care sugerează poetului multe și mărețe idei pentru strălucitele sale opere cari sunt: De Monarchia, Mundi, De Vulgari eloquio, Vita Nuova în latinește și Divina Comedie în latinește.

În primele lui scrieri el n'a redat de cât seducțiunea surâsului, dulceața vocii, farmecul misterios și iresistibil al candoarei Beatricei cu alte cuvinte, a idealizat pe iubita sa fără nici o sfortare.

În gândurile sale, n'a văzut de cât imagina simbolului atracției, cari influențează și exersează asupra inimelor nobile; bunătatea, virtutea, dulceața, într'un cuvânt, toată frumusețea sufletească, dată de Creator aleșilor săi. Aceasta era pentru poet Beatrice, adică ființa care da beatitudinea.

Dante a mai cântat și alte femei; expresiunile în cari a îmbrăcat sentimentele sale, au avut mereu o formă simbolică plină de căldură și de iubire, dar pentru nici una el n'a păstrat sentiment atât de înalt, de curat, de puternic și de mistic, ca pentru angelica Beatrice, care l-a inspirat și viața l-a disperat dupe moartea ei.

Îmi place să dovedesc, prin cântul al XXII-lea din Purgator, că îndemnul d'a scrie i-l'a dat Beatrice pe care el o găsește acolo așezată pe pământ ca o pasnică lăsată lângă carul pe care l'văzuse legat lângă animalul biform; în jurul ei era un cerc format de cele 7 muze, având în mâini lumini, cari erau la adăpostul austrului și al lui Aquilone, ea văzându-l îi zise:

„Tu vei locui aici câtra timp în pădure, apoi vei fi pururi cu mine, cetățean al acestei Rome, unde și Crist este Roman. Cu toate acestea, pentru binele omenirii, țineți ochii fixați asupra acestui car și cea ce ve vedea petrecându-se acolo, tu să scrii”.

Să înțelege că Dante i-a ascultat porunca; iar din vedenii mistice și din studiu profund, a creiat nemuritoarea lui operă, unică în lume și d'atâtea secole comentată de toți savanții omenirii.

Îmi reamintesc pe profesorul Universitar și distins orator, membru în soc. Storia ed Arte din Roma, dl Francesco Aquilanti pe care am avut onoarea de a-l asculta în Forul Roman când, mai bine de două ore, a comentat numai primul vers din Infern: „In mijlocul drumului vieții noastre”; cum și ce a'nțeles Dante prin pădurea obscură, sălbatecă, deasă în care a intrat poetul cu frică, ce era colina la care a ajuns, ce panteraleul și luponica sălbatecă, slăbănoagă, care parcă purta în ea toate durerile ce chinuieră multă lume.

Dela moartea Beatricei care s'a întâmplat la 1320 și a lui Dante, care urmează la 1321 la Ravena, unde fu și înmormântat poetul, au trecut 600 de ani și opera lui, departe d'a pâlă și d'a se demoda, semănă a fi scrisă chiar acum de aceia poate. Divina Comedie, a stârnit și mai multe critice decât Iliada și Odiseia lui Omer.

Dante a fost inspirat și din aceste opere, dar mai ales din Eneida lui Virgiliu; iar bardul dela Mantua fu călăuză lui Dante în Infern și în Purgator.

Pentru țara sa nemuritorul bard are marele merit nu numai c'a cucerit a scrie versuri în limba italiană, cum să crede, până la el, că nu se pot scri de cât în latinește, apoi a dorit: Unitatea Italiei și desființarea puterii laice a Papilor. De ar trăi acum Proscrisul Florentin ce fericit s'ar simți, văzând că gestul său din cea mai splendidă statuie înălțată lui de către italieni în Trentinul odinioară austriac, a fost înțeles de fii Italiei, că la Carso și Piave, eroii au fost conduși și inspirați de marele patriot, autorul Divinei comedii, care acum de ar trăi, ar scrie: Divina Italie!...

Pe vremea lui Dante frământările politice nu lipsea nici ele. La Florența Guelfii și Gibelini, formau partide puternice de lupte, Dante, ajungând mare dirigitor, înfieră pe mulți așa în cât Papa Bonifacio al VIII-lea ca să scape de el, am spus îl exilă împreună cu toți amicii lui politici.

Cât trăi, sărmanul proscris, suspină după orașul său natal pe care totuși îl zugrăvi mereu plin de hoți și de tâlhari pe cari îi găsește în Infern și, spre răsbunare, îi înfățieșază, în mod crud, aproape pe toți, în cele 34 cânturi. Pe mulți îi mântue de păcate în Purgator în cele 33 de capitole; iar

Paradisul, cari are tot atâtea, e mai mult o apoteoză a Creatorului și o jale a sufletului său doritor de sublimul și de frumosul la care va să aspire, dincolo de groapă și în care puținii mai cred azi, în aceste vremuri de speculă și de materialism.

Erau și frumoase și încântătoare locurile străbătute de Proscris. Dela Potenzana la Ecrana, delà Ecrana la Roma, delà Roma la Siena, delà Siena la Genova, de acolo la Paris, mai pretutindeni, având prieteni ca Malatesta, Malaspina ca Terrarosa și Scaligeri la Zerona prieteni și dușmani, ca Papa Bonifacio și ascultând când glasul Tibrului, când al râului Marga, mereu suspinând când după Beatrice, când după Florența orașul său natal, în care nu și mai putu lăsa nici măcar oasele !... Am văzut că are poetul acolo un superb sarcofagiu (cenotafiu) în biserica Santa Croce, și câte un monument în fiecare oraș al Italiei și încă va mai avea în toată lumea.

Mulți s'au întrebat și să întreabă de ce Dante a numit opera sa Comedie. Să presupune că el singur a înțeles că ceea ce scrisese nu avea nici o asemănare nici cu Aristofan, nici cu Plaut, nici cu Terențiu, nici cu Virgiliu.

Cercetând vedem în adevăr, că stilul din primele pagini nu vizează de loc a fi sublim, din contră toți osândiți infernului se exprimă într'un mod așa de aspru și de comun, că ajung până la grosolanii și nici Virgiliu și Dante, n'au un ton prea cuviincios, față de cei pe cari poetul îi aruncă și îi caută în fundul Iadului, pentru păcătoasele lor fapte. În celalalte două părți: Purgatorul și Paradisul, tonul este schimbat și poate socotindu-le divine el numește toată lucrarea sa: Divina Comedie.

Este acum întrebarea, când au fost scrise aceste trei poeme.

Infernul este anterior lui 1308.

Purgatorul e scris între 1308-1313.

Paradisul de sigur este posterior lui 1314.

Citind și recitind acest poem, care s'ar putea numi fără greș: *Biblia modernă*, te întrebi dacă lumea asta a fost mereu așa de rea și molipsită de viții, căci deja în acele vremuri Dante găsește: *Lacomii*, cari sunt udați de

ploaia murdară a Infernului; *Seducători* biciuiți de foc; *adulatori*, confundați în excremente; *perfizii*, închiși între flăcări; *falsificatori și cămătari*, agitați de friguri și *diplomați* de dropică; *sinucigași*, atârnați de arbori aprinși; *hoși și tâlhari*, incolăciți de șerpi; *paricizi* cu capetele tăiate și transformate în felinare, alergând a-ceștia și luminându-și calea, în Infern cu însăși țestele lor !

Influența acestei teribile descrieri a Infernului, Purgatorului și Paradisului să vede și pe atâtea frescuri în bisericile catolice, și în cele ortodoxe. dar mai ales în capela sixtină delà Roma, opera lui Michel Angelo.

Dante s'a inspirat și din Mithologie, zeii, zeițele, nimfele, regnele infame și adultere au fost înfierate de el.

În cele trei poeme să vede un om cult. Lui Dante nici o știință nu îi era streină, nici un om însemnat necunoscut. Astronomie, Filosofie, Istorie, Botanica, Filologia, Literatura, Geografia, aducându-și aminte până și de noi și de Danubiul nostru. Strein nu era nici de științele oculte și mai ales de Biblie, ale cărui versete îi servesc în partea III-a spre glorificarea Creatorului în al cărui deget se află balanța care apasă, cântărește și așează pe fiecare la locul ce i se cuvine după meritele lui.

În fine, ca să închei zic că, ori cine a citit mult, că cine seriază, a înțeles că materia tratată în Divina Comedie nu era nouă; meșteșugul însă al poetului stă tocmai într'acesta că el, cu geniul lui, a știut s'o învioreze, s'o trezească la viață nouă. A reușit din patru puncte de vedere: a) Printr'o atrăgătoare sinceritate; b) prin pasiunea aducere expresiunea tuturilor idei lor sale; c) prin ordinea admirabil de clară și logică riguroasă ce a știut introduce în planul unor fapte atât de complicate petrecute într'un subiect imaginar. d) În fine prin relief și realismul picturilor, al pasiunilor al scenelor, car trec prin mintea și ochii cititorului în aceste locașe de umbre impalpabile și tenebroase, de lumini eterice și mai presus de orice fantasmă.

Ce pagine alese sunt acelea unde poetul vorbește de Francesca de Rimini, Farinatu degli Ubertis, de Ugo-

nelopa lui Ulise și mai ales de Ugo-lin ? În ele nu numai orcie literat, dar și orice om de inimă, recunoaște tot ceea ce e mai tandru, mai mândru, mai nobil, mai dureros.

Dante, pe lângă alte atâtea calități, a avut darul ca în această reprezentare a regatului morților, să găsească iubirea de viață, puterea raționamentului, ce trebuie să ai ca să trăiești în mijlocul valurilor vieții terestre, cu speranța de a ajunge la un țărâm înfloritor dincolo de mormânt.

În Divina Comedie. Dante, a afirmat și cristalizat geniul uman; ea resumă o epocă din secolul al XIII-lea până într'al XIV și, despiciând viitorul, nemuritorul poet, prevede destinele fericite ale Italiei de azi și de aceea Proscrisul Florantin este divin !...

SNARA

Membru de onoare a soc. „Dante Alighieri” din Roma

Mormântul lui Sarâm Săltuc sau Săltuc-Dedé și legenda gășirii acestui mormânt

Săltuc-Dedé este unul din eroii divinizați de turci, și lui i-se atribuie înființarea orașelului Baba-Dag (Tatăl-muntelui), situat la poalele dealului Coium Baba.

Orașelul Baba-Dag se află la o părtare de 35 km. de Tulcea și în el se găsește mormântul lui Săltuc 'Dedé.

Legenda spune că pe vremea sultanului Baiazid (Fulgerul) vestea despre acest erou se răspândise în tot imperiul Turc, și însuși Baiazid îmbrăcat în haine călugărești plecă în căutarea acestui mormânt.

Umblase în multe părți prin Dobrogea, întrebând, dar nu putu să dea de urma acestui mormânt.

Când ajunse în Baba-Dag găsi pe un cioban care și păzea oile pe coasta dealului Coium-Baba (Tatăl oilor)

Acesta îi spuse că de câte ori trece cu oile pe lângă un mormânt acestea nu mai vor să pască și rămân în liniște 10-15 minute.

Unii au spus că ar fi îngropat aici „eroul”.

Atunci Baiazid plecă împreună cu ciobanul spre mormânt. Când au ajuns la mormânt spune legenda că Baiazid a bătut de trei ori cu bastonul pe mormânt și ar fi auzit glasul lui Săltuc.

Ca recunoștință Baiazid puse de se clădi un mormânt în care așază osemintele lui Săltuc-Dedé, și zidi în apropierea acestui mormânt o geamie și o bae.

Pe locul unde a fost clădită geamia astăzi abia se mai văd ruinele în apropierea cărora printre petre curge apa isvorului cu care se alimenta probabil baia. Osemintele lui totuși se mai păstrează și astăzi într'o cămară care se află în partea de miază noapte a orașului.

Auzită de la un turc.

I. Vărtosu

TRISTEȚE

A'ncremenit în colțuri, — de vreme prăfuite, —
Ca un ostaș de piatră trepidul de argint
In care-au ars odată mireșme, otrăvite
De visurile blânde ce-așteaptă să le-alint....
Zadarnic mâna-mi rece mai cată prin saltare
Fărâma de tămâie din visul ce-a murit;
Ea s'a topit cu totul pe vechile altare
Și pe trepidul antic de praș acoperit..
Mărgăritar de lacrimi voi face și-l voi pune
Ca să redea viață trepidului de-argint,
Și doru ce se naște și visul care-apune,
La sânul meu cu-o floare, trudit să le alint....

Dimitrie Tiaha

Iubirea înșelată

*De ce atâtea lacrimi și sbuciumări nebune ?
De ce cu desnădejde mă strângi la piept ? 'mi-ei spune
și tu că ții la mine și viața ta e-a mea !..
E în zadar ! oprește a inimei pornire,
căci nu mai cred iubirei; e-o simplă amăgire.
Să te înșel nu-mi vine, și să mă-nșeli n'ăși vrea.*

*Ca pasărea rănită, iubirea înșelată
nu poate să se-avânte din nou, ci resemnată
încet-încet se stinge spre-a nu mai reveni.
Nimic nu-mi readuce credința în iubire.
și ultima scântee s'a stins.... E-o amăgire
de care am tăria în veci a mă feri.*

*Eu mi-am pierdut credința în dragoste, și vinul
ce-mi legăna simțirea, se prăbuși-n abisul
în care năruite iluziile-au pierit !..
Azi nu-i nimic în stare să îmi redea credința,
îi știu și înălțarea, îi știu și umălința,
și mă gândesc cu groază că-odată-am iubit !....*

Coneny

Anton Cehov

Mirele și Tăticul

De dumneata am auzit că te căsătorești, s'a adresat la un bal către Petre Petrovici. Milchin, unul din prieteați săi.

„Da de unde ai aflat că mă căsătorec? I'a; întrebă Milchin. Ce prost ți-a spus aceasta ?

Toți spun și din toate se vede... N'ai nevoie să tăgăduiești, dragul meu. Dumneata crezi că noi nu știm nimica, dar noi vedem și știm tot. He, he, he, he, he... după toate se vede. Toate zilele le petreci la Condrășchin, iei prânzul acolo, cinezi, cânti romante... te plimbi numai cu Mastenica Condrășchina, numai ei îi duci buchete de flori, etc.

Nedem totul! De unăzi mă întâlnesc cu Condrășchin, Tăticul și îmi spune că e totul hotărât și când vei trece de la vila în oraș, imediat și nunta. Ei și ce! Dumnezeu să-ți ajute! nu atât mă bucur de tine, cât de Condrășchin însuși, căci sârmanul are șapte fice. Șapte! E glumă? De ar da Dumnezeu una-cel puțin s'o mărite!

„Dracul să le ia... a reflectat Milchin. De căsătoria cu Nastenica e al zecelea care îmi spune. Și din ce au dedus aceasta? Dracul să-i ea pe toți! Din aceea că zilnic iau masa la Condrășchin, mă plimb cu Nastenica... E timpul să fac să înceteze aceste zvonuri, căci mă voi pomeni într-o bună zi căsătorit. Mă voi duce chiar mâine la prostul acela de Condrășchin, și am să-i spun ca să nu mai sperie în zadar și la urmă... o șterg!

A doua zi după această convorbire, Milchin, confuz și cu oarecare teamă, intră în cabinetul de lucru al lui Condrășchin.

-- Dragă, Petre Petrovici! — I'a întâmpinat Condrășchin — cum mai

trăești? Te-ai plictisit ingerașul meu? He, he, he, he, he...

Imediat vine Nastenica. S'a dus numai pentru un moment până la Gusef.

Eu, să vă spun adevărat, n'am venit la Nastasia Chirilovna, a mormăit Milchin, ci la d-voastră. Am nevoie să vă vorbesc ceva.

— Dar despre ce te gâtești să vorbești? făcu din ochi Condrășchin. He, he, he, he, he... De ce te-ai zăpăcit așa. draguțel meu? Eeh! bărbate, bărbate... Chiar nenorocire cu voi, tinerii! Cam știu despre ce vrei să vorbești! He, he, he. Cam de mult ar fi trebuit...

— Să vă spun drept... într'un fel... vedeți, că eu... am venit ca să-mi iau ziua bună... plec mâine...

— Adică, cum pleci? exclamă Condrășchin, holbând ochii.

E simplu de tot... Plec, iată totul. Îmi dați voie să vă mulțumesc pentru amabila ospitalitate... Ficele d-vs. sunt așa de draguțe... Nici odată nu voi uita momentele cari...

— Dă-mi voie... se înroși Condrășchin. Nu te înțeleg de loc... De sigur ori și care om, are drept de a pleca... Dumneata poți face tot ce ți place, dar stinatul meu, dumneata... nu fă pe „mortul în păpușoi” aceasta nu e cinstit.

— Eu... eu... eu nu știu... cum fac pe „mortul în păpușoi”.

„Ai umblat aci toată vara. ai mâncat ai băut, ai purtat cu vorba fata... și iată... pleci!

— Eu... eu n'am purtat cu vorba pe nimeni...

— „Adevărat, n'ai cerut mâna fetei... dar, nu se vedea la ce ținteau toate acestea? Zilnic stăteau la masă, iar cu Nastenica în fie care seară te plim-

bai!... Dar ce să mai vorbim, par'că toate acestea se fac așa numai. de a dura? Mirii, numai ei pot să iea masa zilnic; da să nu fi fost dumneata mire, te-ăș mai fi hrănit? Da? Nu e frumos! Nici nu vreau să aud! Poftim poți să-i eeri mâna fetei. De alt fel eu...!

— Nastasia Chirilovna, e foarte draguță... Fată bună... cu o simpatie... ca soție nici n'ăș mai dori o altă... Dar... noi ne deosebim în convingerile noastre.

— „Aceasta e totul, aceasta ți-e motivul? surăse Condrășchin. Dar, dragul meu, par'că poți găsi o soție ca să nu se deosibească în convingeri cu soțul. Eh! dragul meu, dragul meu! tinerimea... tinerimea... tinerimea. Acuma vă deosibiți în convingeri, dar cu timpul toată se îndreaptă. La fel cu șoseaua, cât e nouă nu poți merge, și când se învechește ce bine e de mers!

— Așa-i, așa-i, dar eu nu merit să fiu căsătorit cu Nastasia Chirilova.

— Meriți, meriți! Fleacuri! Ești un băiat bun!

— Dumneata vezi, nu cunoști toate neajunsurile ce le am... sunt sărac...

— „Prostii... Primești leafă, și slavă Domnului.

— Eu... sunt bețiv.

— „Nu... nu... nu! nici odată nu te-am văzut beat, răspunse Condrășchin. Tinerimea nu poate să nu bea! Și eu când am fost tânăr câte luam pe gât... Nu se poate fără aceasta.

— Dar eu sunt alcoolic.

„Nu poți minți pe acest drac! s'a gândit Milchin. Vezi ce bucurie are el să scape de fice.

Aceasta nu e nimic, că sunt alcoolic, — începe a vorbi cu o voce tare; — dar eu mai am și alte neajunsuri... iau mită...

— „Dragul meu, dar cine nu ia mită? He, he, he! Ce minune!

— Să vă spun și alt ceva, eu nu am drept să mă căsătorec până ce nu voi ști viitorul meu... Eu am ascuns totul de d-voastră dar acum trebuie să știți totul... Eu... eu sunt dat judecății pentru delapidare...

— Ești dat judecății? — a încremenit Condrășchin. — Da... noutate... N'am știut aceasta. Adevărat, nu se poate să te căsătorești până ce nu vei ști viitorul... Dar ce sumă este pentru care ești dat în judecată?

— Una sută patruzeci și patru mil.

— Da-a... o sumă colosală! Adevărat, aceasta, afacere miroasă a Siberia... Așa dar numai putem face nimic, Dumnezeu cu dumneata...

Milchin a respirat mai slobod și întinse mâna la pălărie.

„De alt fel, — continuă Condrășchin, gândindu-se puțin; — dacă Nastenica te iubește poate merge cu dumneata acolo. Ce iubire poate fi dacă îi e frică să se jertfească pentru soț? Și pe lângă aceasta, localitățile guberniei Tomsc, sunt foarte frumoase. și pământul roditor. În Siberia dragul meu, poți trăi mai bine de cât ac-

Singur ma'și duce, să nu am familie mare. Așa în cât, poți să ceri mâna fetei!

Ce să mai fac cu dracul acest, ce să'i mai spun? gândi Milchin. După necuratul, ar da pe fică-sa, nu mai să scape de ea.

Dar să vedeți că aceasta nu e totul; continuă el cu o voce ridicată. Pe mine au să mă judece, nu numai pentru delapidare de bani, dar și pentru falsificare.

„Tot una! Aceiași pedeapsă!

— Ptiu-u (scuipând).

— Ce-i asta? că scuipi așa tare.

— Nu-i nimica, așa-i; ascultați-mă, afară de aceasta mai am și alt ceva... Nu mă faceți nevoit să vă descopăr aceia ce îmi este secretul vieții mele... o taină îngrozitoare!

— Nu vreau să mai știu tainele dumitale! Fleacuri!

— Ba nu sunt fleacuri! Chiril Trofinovici! Dacă ai auzi, și ai ști cine sunt, apoi ai fugi de mine... Eu sunt fugăr de la muncă slnică!

Condrașchin s'a dat într'o parte de la Milchin și a încrămenit. Un moment el a stat mut, ne mișcându-se și cu ochii plini de groază, privea pe Milchin, în urmă a căzut pe scaun și a gemut. Nu m'am așteptat... mormăie el. Pe cine l'am adăpostit! Pleacă! Pentru Dumnezeu pleacă! Nici să nu te mai văd! Of!

Milchin a luat pălăria, și bucrându-se, s'a îndreptat spre ușă.

— Stai puțin! — i-a oprit Condrașchin. — De ce până acum nu ești prins?

— Pentru că trăesc sub numele altuia... E cam greu să mă prindă...

— Se poate că și până la moarte ai să trăești așa ca nimeni nu va ști cine ești... Staf! Acum ești un om cinstit, te-ai pocăit... Dumnezeu cu dumneata! Căsătorește-te!

Auzind aceasta, Milchin sa' înădușit căci să minți mai de parte de ocașul fugăr, nu se mai putea, și deci rămănea numai una: să dispară, nemotivând dispariția sa... Și el deja era gata s'o șteargă pe ușă, când i-a venit o nouă idee în cap.

— Ascultați-mă vă rog, dumnea-voastră încă nu știți totul! spuse el. Eu... eu sunt nebun! și oamenilor smintiți și nebuni căsătoria este oprită...

— Nu, nu cred! Nebuni nu au o judecată așa de logică ca d-ta, dragul meu...

— Așa dar, nu știți nimica, dacă spuneți aceasta! Parcă d-ta nu știți, că mulți nebuni numai în anumite timpuri înnebunesc iar restul timpului nu se deosebesc de ceilalți oameni?

— Nu cred! nici nu mai spune!

— Atunci vă aduc certificatul medical!

— Certificatului am să-i cred, însă însă d-tale nici odată... Hm... bun nebun!

— Peste o jumătate de oră eu vă a-

duc certificatul medical... la revedere...

Milchin a luat pălăria și a eșit grăbindu-se. Peste cinci minute el intra la medicul său, doctorul Fivuet însă a nimerit prost căci tocmai în acel moment eșise de la soția sa, cu care se certase.

— Dragul meu, vin la tine cu o rugămintă! s'a adresat către Doctor. Uite ce este! Pe mine în ori și ce chip vor să mă căsătorească... Și ca să scap de această năpastie, m'am gândit să mă arăt că sunt nebun... Așa ceva, un procedeu al lui Hamlet... Știi că nebunilor le este oprită căsătoria... Fii te rog așa de bun, dă-mi un certificat că sunt nebun!

— Ce? Tu nu vrei să te căsătorești? l-a întrebat Doctorul, Pentru nimic în lume!

Dacă-i așa, nu-ți dau acest certificat, i-a răspuns Doctorul. Cine nu vrea să se căsătorească acela nu este nebun, dar contrariu, cel mai cuminte om... Inșă când vei voi să te căsătorești, vino după certificat, căci atunci clar va fi că ai înnebunit...

Traducere din rusește de
Alexandru Crivanosu

Celor dela oraș

Aici în satul singuratic

Nu este lume de elită

Nici Don Juanul cel simpatc

Și nici „Suzana” sau „Marahitta”;

Aici nu-s filme de iubire

Ce storc din ochi atâtea lacrimi!

Aici nu-i vis nu-i nici simțire

Ca să te'ndemne la dulci patimi.

Aici de teatru, berărie

Nu se vorbește nici odată,

Și nu se ține sindrofie

Cu joc de cărți și înghețată.

Aici nu sânt plimbări pe stradă

Și pe la colțuri întâlniri,

Aici nu-s vorbe de paradă

Nici întrigă, nici umiliri.

Aci, în satul care tace

Sunt altele cu nu le știți,

Aici e: viață, muncă, pace

Ș'adevărații fericiți!

Ioan St. Nechita, Botoșani

Comediantul dela Notre-Dame

În timpul regelui Ludovic, era în Franța un biet comediant, născut în Compiègne, numit Barnabé, care mergea prin orașe, făcând tot felul de scamatorii. În zilele de târg, el întindea pe piața publică, un vechiu covor, uzat de tot și, după ce atrăgea copii și neghiobii, prin vorbe glumețe pe care le știa dela un bătrân comediant și cărora el nu schimba niciodată nimic, el lua atitudini cu totul nenaturale, și punea o farfurie de cositor în echilibru pe nasul săi. Multimea îl privea mai întâi în indiferență, dar când el se ținea pe mâini cu capul în jos, arunca în aer și prindea cu picioarele șase bombe de aramă, cari luceau la soare, sau când se îndoia până ce ceafa sa atingea călcâiele, dând corpului său, forma unei roate perfecte, și făcea scamatorii în această atitudine, cu 12 cuțite, un murmur de admirație se ridica în asistență și piesele mărunte plouau pe covor.

Cu toate acestea, ca cea mai mare parte dintre acei cari trăesc din talentul lor, Barnabé din Compiègne trăia cu mare greutate.

Câștigând pâinea cu sudoarea frunței sale, el purta mai mult decât partea sa de mizerie, legată de greșeala lui Adam, tatăl nostru.

Și încă el nu putea să lucreze atât cât ar fi voit. Pentru a-și arăta știința — ca pomii cari pentru a da flori și fructe — îi trebuia căldura soarelui și lumina zilei. Iarna el nu era decât un arbore despuiat de frunzele sale și aproape mort. Pământul înghețat era tare pentru comediant. Și ca și gree-

rul de care vorbește Marie de France, el suferea de frig și de foame în anotimpul rău. Dar, cum avea o inimă simplă, el suferea cu răbdare.

Nici odată nu se gândise la origina bogățiilor nici la inegalitatea condițiilor omenești.

Socotea cu tărie că, dacă această lume era rea, cealaltă un se va putea de a nu fi bună și această speranță îl susținea. El nu imita pe dăntuitorii de teatru, pungășii și necredincioșii, cari ș'au vândut sufletul diavolului. Nu injura niciodată de numele lui D-zeu; el trăia onest și, cu toate că n'avea femeie, el nu dorea, pentru că era dușmana oamenilor tari; după cum se spune în istoria lui Samson, care este scrisă în sfânta Scriptură.

În adevăr el n'avea spiritul întors către plăcerile lumești și l'ar fi costat mai mult să renunțe la un pahar cu vin decât la ori care alt lucru. Căci, fără a trece marginile cumpătării, îi plăcea să bea când era cald. Era omul lui D-zeu temându-se de D-zeu și foarte devotat sfintei Fecioare.

Când intra într'o biserică, nu se întâmpla niciodată să nu îngenunchie înaintea icoanei Maicei Domnului și să-i adreseze această rugămintă: „Fecioară, ai grijă de viața mea, până la ceasul morței, și când voi fi mort, dă-mi plăcerile paradisului.”

Or, într'una din seri, după o zi de ploaie, pe când se ducea trist și îndoit, purtând sub brațul său, bombele și cuțitele ascunse sub vechiul covor, și cântând pentru a se culca fără a fi cinat, văzu pe drum un călugăr,

care făcea acelaș drum, și îl salută respectuos. Cum ei mergeau în aceeaș direcție începură vorba.

— „Tovarășe, zise călugărul, cum se face că ești îmbrăcat tot în verde? Nu cumva pentru a juca rolul credinței, în oarecare misteruri?”

— „De loc părinte, răspuse Barnabé. Pre cum mă vezi mă numesc Barnabé și sunt de meserie comediant. Aceasta ar fi cea mai frumoasă meserie din lume, dacă s'ar mânca în toate zilele.

— „Amice Barnabé, răspuse călugărul, ia seama la cea ce spui! nu este în lume o stare mai frumoasă, ca cea călugărească. În ea se celebrează laudele Domnului și ale Fecioarei. Starea și viața religioasă este un veșnic cânt pentru D-zeu”. Barnabé răspuse:

— „Părintele meu, mărturisesc că am vorbit ca un neștiutor. Starea D-voastră nu se poate compara cu a mea, și cu toate că este un merit de a juca ținând în vârful nasului, un taler în echilibru pe un băț, acest merit nu se apropie de al D-tale. Aș binevoi, ca și D-ta părintele meu, să cânt în fiecare zi la slujbă, și'n special la slujba prea Sfintei Fecioare, căreia i-am consacrat o devotațiune particulară.

Aș renunța bucuros la arta în care sunt cunoscut dela Soissons la Beauvais, în mai mult de 60 orașe și sate, pentru a îmbrățișa viața monastică”.

Călugărul fu mișcat de simplitatea comediantului, și cum lui nu-i lipsea facultatea de a judeca, el recunoscu în Barnabé, unul din acei oameni de bună-credință, despre cari Domnul nostru a zis: „Pacea să fie cu ei pe pământ”.

Pentru aceasta el îi răspuse:

— „Amice Barnabé, vino cu mine, și te voi face să intri în mănăstire unde sunt Stareț; acela care a condus pe Maria-Egipteanca în deșert, te-a scos în drumul meu pentru a te duce pe drumul scăpării.

Și astfel Barnabé deveni călugăr

În mănăstirea unde el fu primit, călugării celebrau după poftă, cultul Sfintei fecioare și fiecare întrebuința pentru a o servi toată știința și toată îndemânarea, pe care D-zeu i-o dăduse.

Starețul, din partea sa, compunea cărți, care tratau după regulile religioase, despre virtuțile Maicei-Domnului. Fratele Moris, copia cu o mână savantă, aceste tratate pe foi veline. Fratele Alexandru, zugrăvea fine miniaturi. Se vedea regina cerului, șezând pe tronul lui Solomon, la picioarele căreia veghea patru lei; împrejurul capului său împodobit cu aureolă, sburau șapte porumbițe, cari sunt cele șapte daruri ale Duhului Sfânt: darul de frică, de pietate, de știință, de forță, de stat, de inteligență și de șir de cumpetenie; ea avea ca tovarășe șapte virgini cu cărul de aur; una-

nitatea, prudența, reculegerea, respectul, virginitatea și ascultarea.

La picioarele sale două figuri mici goale, și albe de tot, stăteau într'o similitudine rugătoare. Acestea erau sufletele cari se rugau pentru scăparea lor și desigur, nu în zadar, puternica sa mijlocire.

Fratele Alexandru, reprezintă pe o altă pagină pe Eva cu privirea Mariei. Pentru ca să se vadă în acelaș timp greșala și iertarea, femeia umilită și fecioara exaltată se mai admira încă în această carte, puțul cu ape vii, fântâna, crinul, luna, soarele și grădina închisă despre care se vorbește în cântece, poarta Cerului și locuința lui D-zeu, și acestea erau icoane de ale Mariei.

Trad. Henriette Teodosiu

TREI IMPERATIVE

— SATIRĂ —

Trei imperative, trei,
Le poțtești ori nu le vrei:
Fură, sparge și sfăramă,
Se aplică și s'actamă,
Începând din stere 'nalte,
Cum la fel nu mai sunt alte,
Începând din minister
Și urmând cu drum de fier
Șalte multe înainte.
Felurite-ășezăminte
Ce le știe 'ntreaga lume
Fără să le spuți nimic.
Trei imperative grele,
Născătoare de mari rele,
Se înșiră, se aplică
Fără nici un pic de frică
Și ne duce la perzare.
Acum însă o întrebare:
Nu va fi să vie 'n fine
Un puternic om de bine,
Ce 'motriva ăstii riu
De orori și de rușine
Să impue sdravăn frîu?..

N. ȚINC

Din toată lumea

Cinematograful și stelele lui. — Sunt foarte mulți băețasi și fetițe cari visează să ajungă artiști sau artiste de cinema și cari mai târziu devin farmaciști sau profesoare. Dintre artiștii renumiți ai Americii, Rudolph Valentino voia să se facă amiral, A. Ayre se gândia să ajungă doctoreasă sau avocat, iar Thomas Meighan încă dela șase ani doria să ajungă conductor de tren.

VARA

În vară și'n pădurea 'npodobită
S'aud ca și în valea adumbrită
Cum cântă mii de păsări în surdină,
Întreg pământul pare o grădină.

La câmp afară ies secerătorii
Sub boltă sus se văd văslind cocorii
Ei vin din zările mereu senine
Și ca un vis se duc când iarna vine.

Ge vrajje e'n a codrului fanșard
Și ce iubire în razele de soare,
Acum e fericire căci e vară! -

Ascult, privesc în zori cu lăcomie
Căci toată frumusețea asta-mi pare
Că nici odată n'are să mai fie!..

Const. H. Marinescu

Correspondența Redacției

Alexandru Timiș-Comănești, jud. Bacău. — Să încercăm; trimeteți și vom vedea.

George I. B. Barcea. — Rămâi cu „paloarea” d-tale și lasă muzele în pace.

Sofia Lipănianu. — Poezia da, legenda, ba.

B. S. Petrescu. — De ce schilodaști muza, onorabile? Nu ți-e frică că se răsbună?

George Niculescu. — Se va publica. Mai trimeteți.

Dicas Olteanu. — Nu se publică. Sunt prea banale și rău rimate.

I. Cioclov. — „In Apus de soare” nu se poate publica; așteptăm ceva mai bun.

Cyor. — „Ție” nu se publică. Limba română nu e așa de ușoară cum cred școlarii.

Gh. Iordache Dâmbovițeanu. — Mai citiți poezii consacrați, mai gândiți-vă și apoi... abțineți-vă dea face versuri.

L. Stănescu-Belciu. — Se publică „Noaptea”.

Citiți

„VESELIA”

Revistă umoristică ilustrată

A are în fie-care Joi și sa vinde cu

— 2 Lei exemplarul —

Abonamentele se fac numai anual și costă:

100 lei în țară și

200 „ în străinătate

Deșcă la instrucție

